

Eduskuntavaalit 2015

Katsaus puolueiden ohjelmatyöhön

Lähtökohdat

Lähtökohdat tulevia hallitusohjelmaneuvoitteluja ajatellen ovat hyvin vaikeat. Valtiovarainministeriön virkamiesjohto julkisti 19. maaliskuuta arvionsa talouspolitiikan keskeisistä haasteista ja tarvittavista politiikkatoimenpiteistä ensi vaalikaudella. Arvio maalaa kuvaa hitaan kasvun ja julkisen talouden supistusten ajasta:

- Arvion mukaan talous kasvaa lähivuosina keskimäärin vain noin prosentin vuodessa
- Ilman uusia toimenpiteitä, julkisen talouden alijäämä on pysymässä noin 3 prosentissa suhteessa kokonaistuotantoon koko ensi vaalikauden.
- Julkisen talouden velan suhde kokonaistuotantoon uhkaa nousta lähes 70 prosenttiin kokonaistuotannosta.
- Julkisen talouden velkasuhteen taittaminen laskuun edellyttäisi noin 6 miljardin euron (3 %/BKT) sopeutustoimia vuoteen 2019 mennessä
  - Valtion menoihin ehdotetaan neljän miljardin leikkausta. Työllisyysyistä kokonaisverotusta ei voi kiristää.
  - Kuntatalouteen sopeutustoimista kohdistuisi kaksi miljardia euroa. Tämä voidaan tehdä tehtäviä ja velvoitteita karsimalla sekä toimintaa tehostamalla.
- Sosiaali- ja terveystalouteen budjettikehyys ja järjestämistapauudistus heti hallituskauden alkuun.

VM:n arvion lähtökohdat voi kiistää, mutta lienee selvää että asiakirja toimii yhtenä lähtökohdaksi tuleville hallitusohjelmaneuvoitteluille. Asiakirjan voi lukea oheisen linkin takaa: <http://bit.ly/1H2pUGQ>

SOSTEn tavoitteet

1. Tuloerojen ja eriarvoisuuden kasvu pysäytetään
2. Palvelujen painopiste ongelmien ehkäisyyn ja terveyden edistämiseen
3. Hankintalaki turvaa palvelujen käyttäjien osallisuuden ja palvelujen monimuotoisuuden
4. Työurat pidemmiksi — huomio vaikeasti työllistyviin
5. Kuntoutusjärjestelmä uudistetaan
6. Kansalaistoiminnan mahdollisuuksia vahvistetaan
7. Kansalaistoiminnan rahoitus turvataan

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

Kokoomus

Tavoitteena kolmen miljardin menosäästöt. Vaaliohjelma on muodoltaan strateginen ja se sisältää melko vähän konkretiaa. Positiivista järjestöjen huomioiminen palveluntuottajana, keskittyminen osatyökykyisten työllistymiseen sekä ennaltaehkäisyyn.

- Sosiaaliturvaa ja verotusta uudistetaan siten, että työllä ansaitusta eurosta jää pienillä tuloilla aina vähintään 50 senttiä käteen.
- Tuloverotusta kevennetään kaikissa tuloluokissa.
- Lisätään osa-aikatyön mahdollisuuksia, jotta erityisesti pienten lasten vanhemmat, osatyökykyiset ja eläkeläiset voivat osallistua nykyistä joustavammin työelämään.
- Painotetaan ennaltaehkäisevät työterveydenhuollon merkitystä
- Pitkäaikaistyöttömien työllistymistä helpotetaan mahdollistamalla määräaikaisten työsuhteet ilman erityistä syytä.
- Kuntien palvelutuotannossa tehdään tilaa yksityisen sektorin ja järjestöjen palvelutuotannolle. Laajennetaan palvelusetelien käyttöä.
- Toteutetaan terveydenhuollossa valinnanvapausmalli, jossa perusterveydenhuollon rahoitusosuus kulkee ihmisen valitsemalle palveluntuottajalle.
- Yhteistyötä kuntien ja kolmannen sektorin kanssa lisätään
- Yhdyskuntarakennetta kehittämällä luodaan esteetön ympäristö

SDP

Tavoitteena 1,5-2 miljardin menosäästöt. Vaaliohjelma liikkuu yleisellä tasolla ja mukana on jonkin verran konkreettisia nostoja. Positiivista järjestöjen huomioiminen palveluntuottajina, kuntoutusjärjestelmän uudistaminen ja ennaltaehkäisevä ote terveyspalveluihin.

- Pysyvästi työkyvyttömille ja ikääntyneille työttömille räätälöidään ratkaisu jolla varmistetaan pääsy eläkkeelle.
- Osatyökykyisen ja eri tavoin vammaisten ihmisten mahdollisuutta osallistua työhön vahvistetaan.
- Uudistetaan kuntoutusjärjestelmä.
- Ennaltaehkäistään mielenterveydellisiä ongelmia ja parannetaan hoitoon pääsyä.
- Voittoa tavoittelemattomien toimijoiden asemaa sote-palveluiden tuottajina vahvistetaan.
- Kavennetaan varallisuuserosta johtuvia terveyseroja.
- Parannetaan omaishoitajien palveluja, tukea ja asemaa.

Perussuomalaiset

Tavoitteena 2-3 miljardin menosäästöt vaalikauden lopulla. Yhtenäisen vaaliohjelman sijaan puolue on julkaissut pääteemat ja niitä tukevat erillisohjelmat, joissa on hyvin vähän konkretiaa. Positiivista maininnat universaaleista palveluista, perhepolitiikasta sekä omaishoitajien asemasta. Järjestöjä ei ohjelmissa ole huomioitu.

- 1 000 euron tulot kuussa verovapaasti.
- Kestävä perhepolitiikka ja oikeudenmukainen sosiaaliturva.
- Tasavertaiset palvelut kaikille suomalaisille.
- Omaishoitajat asetettava etusijalle vanhuksia ja eläkeläisiä unohtamatta.
- Vammaisten asemaa ja osallisuutta yhteiskunnassa on vahvistettava.
- Lisäpanostuksia mielenterveystyöhön. Matalan kynnyksen palveluja ja terapiapalveluja on lisättävä.

Keskusta

Tavoitteena 2,3 miljardin menosäästöt. Perustyyppiltään strateginen vaaliohjelma, jossa on mukana runsaasti nostoja käytännön toimenpiteistä. Positiivista järjestöjen vahva huomioiminen, kiinnostus perusturvan kehittämiseen ja terveyspalveluiden ennaltaehkäisevä ote.

- Alkoholin aiheuttamia kustannuksia yhteiskunnalle on vähennettävä.
- Järjestöjä rasittavia normeja ja byrokratiaa on purettava. On sallittava esimerkiksi matkakulujen korvaaminen ja ruoan tarjoaminen vapaaehtoistoimijoille.
- Järjestöjen ja järjestötoimijoiden kuulemista tulee lisätä.
- Sosiaaliturvaa pitää kehittää siten, että se turvaa ihmisen perustoimeentulon ja samalla kannustaa Työn vastaanottamiseen.
- Perustulon toimivuutta tulee testata ja kehittää alueellisten kokeilujen kautta.
- Omaishoidolle on laadittava yhtenäiset valtakunnalliset kriteerit ja omaishoitajien rahallinen tuki on siirrettävä Kelan vastattavaksi.
- Edistetään johdonmukaista ja eriarvoistumista vähentävää perhepolitiikkaa.
- Kokonaisveroastetta ei saa enää kiristää.
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden painopistettä on siirrettävä perustason palveluihin, terveyden edistämiseen ja ongelmien ehkäisyyn.

Vasemmistoliitto

Ei säästöjä, vaan elvyttävää talouspolitiikkaa. Melko laaja vaaliohjelma, jossa on mukana nostoja käytännön toimenpiteistä. Positiivista elvyttävä talouspoliittinen linja ja vahva panostus perusturvan kehittämiseen.

- Talouden elvyttämiseksi ja työllisyyden nostamiseksi toteutetaan laaja julkisten investointien ohjelma.
- Parannetaan pienituloisten toimeentuloa. Tuloveron alaraja 10 000 euroon vuodessa, pääomatulojen verotus progressiiviseksi, ruuan alv:n lasku ja siirtyminen perustuloon.
- Työaikajoustoja ja siirtyminen pitkällä aikavälillä 30 tunnin työviikkoon.
- Mielenterveyspalveluiden avohoidon resursseja on vahvistettava huomattavasti.
- Työttömyysajan perusturva, kansaneläke, pienimmät sairaus-, isyys- äitiys- ja vanhempainrahat, kotihoidontuki, opintoraha, sekä yrittäjien starttiraha tulee korottaa 800 euroon kuukaudessa, jonka jälkeen yhtenäistetty perusturva tulee sitoa ansioindeksiin.
- Laaja toimenpidepaketti kohtuuhintaisen asumisen takaamiseksi.

Vihreä liitto

Tavoitteena 1,7 miljardin menosäästöt. Melko laaja vaaliohjelma, jossa on mukana nostoja käytännön toimenpiteistä. Positiivista vahva sitoutuminen perusturvan kehittämiseen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatio.

- Helpotetaan osa-aikaista työskentelyä tilanteissa, joissa se edistää työssä jatkamista tai ehkäisee työuran päättymistä tai keskeytymistä.
- Uudistetaan sosiaaliturva perustuloksi, joka tekee työhön pääsystä helpompaa, turvasta parempaa ja työstä aina kannattavaa. Kavennetaan tulo- ja varallisuuseroja
- Torjutaan asunnottomuutta ja lisätään kohtuuhintaista sosiaalista asuntotuotantoa.
- Puretaan raja-aidat perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon väliltä, yhdistetään ne saman tahon vastuulle ja vahvistetaan perusterveydenhuoltoa.
- Puretaan raja-aidat sosiaali- ja terveydenhuollon väliltä, varsinkin kun kyse on terveyspalveluihin tiiviisti kytkeytyvästä sosiaalihuollosta, kuten vanhuspalvelut, mielenterveyspalvelut, päihdepalvelut ja vammaispalvelut.

RKP

Puolue ei kerro tarvittavaa budjettisopeutusta. Melko laaja vaaliohjelma, jossa on mukana nostoja käytännön toimenpiteistä. Positiivista järjestöjen huomioiminen palveluntuottajana, järjestöbyrokratian karsiminen sekä vammaisten ja osatyökykyisten huomioiminen.

- Palveluiden järjestämisessä lisää kumppanuuksia julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä.
- Vaalikauden aikana julkinen talous tasapainoon.
- Vähennetään verotuksen progressiivisuutta, nostetaan työttömyysturvan tasoa ja lyhennetään kestoja.
- Parannetaan pienten yritysten ja elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia julkistalouden kanssa käytävien neuvottelujen yhteydessä, jakamalla suuret tilaukset pienempiin osiin.
- Parannetaan työntekijöiden mahdollisuutta pysyä tai palata työelämään, joilla on vain osa työkyvystä jäljellä, esimerkiksi lisäämällä oikeutta osa-aikatyöhön terveys- tai sosiaalisista syistä.
- Vapaaehtoistyö luo yhteisöllisyyttä ja nostaa elämänlaatua. Kulttuuri-, urheilu-, kotiseutu-, yhdistystoiminta ja vapaa sivistystyö vahvistavat identiteettiä ja niillä on tärkeä paikka yhteiskunnassamme. Elämämme rytmin täytyy antaa sijaa vapaaehtoistoiminnalle.
- Panostetaan ennaltaehkäisevään toimintaan terveyden-, sairauden- ja mielenterveys-huollon alueilla.
- Omaishoitajille maksettavat korvaukset Kelan maksettaviksi.
- Luodaan ratkaisuja, jotka tukevat liikuntarajoitteisten henkilöiden osallistumista koulutukseen, työelämään ja harrastustoimintaan.
- Turvata kolmannen sektorin toimintamahdollisuudet verovapaudella ja välttämällä lupaja ilmoituskäytäntöjä rasittavaa byrokratiaa

Kristillisdemokraatit

Tavoitteena 1,5-2 miljardin menosäästöt. Laaja vaaliohjelma, jossa on mukana nostoja käytännön toimenpiteistä. Positiivista hyvät kirjaukset hankintalaista, rahapelijärjestelmästä sekä vammaisten oikeuksista.

- Julkisen talouden velan kasvu tulee pysäyttää vuoteen 2018 mennessä.
- Nostetaan verotettavan tulon alarajaa ja siirrytään perheverotukseen.
- Hankintalaki tulee uudistaa siten, että kokonaisedullisuus, innovatiivisuus sekä ekologinen ja sosiaalinen kestävyys huomioidaan aina kilpailutuksissa. Pienten yritysten mahdollisuus olla mukana kilpailutuksissa tulee taata.

- Ulkomaiset rahapeli- ja vedonlyöntiyrietykset yrittävät päästä Suomen markkinoille ja yrittävät muuttaa EU-lainsäädäntöä valtiollisten monopolien murtamiseksi. Tämä on tulevaisuudessakin torjuttava, samoin kuin netissä toimivien rahapeliyrietysten laitton suomalaisiin kohdistettu mainostaminen.
- Kolmannelle sektorille on ohjattava tukea nuorten työllistämiseksi ja syrjäytymistä ehkäisemään sekä vaikeasti työllistyvien ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi.
- Vammaisten itsenäistä asumista tulee lisätä ja vammaispalveluiden asiakkaan valinnanvapautta, osallisuutta ja oikeusturvaa tulee vahvistaa ottamalla käyttöön henkilökohtainen budjetointi yhdeksi palvelujen toteuttamisen tavaksi.
- Sosiaali- ja terveyspalveluja koskeissa hankinnoissa kynnysarvoa tulee korottaa nykyisestä 100 000 eurosta. EU-direktiivin määrittämä yläraja on 750 000 euroa.
- Alkoholilain kokonaisuudistus tulee toteuttaa.
- Hankintalaki on uudistettava siten, että nostetaan nykyisiä hankintatasoja EU:n direktiivin sallimalle tasolle ja lisätään suora hankintamahdollisuuksia, paikallisten yritysten kilpailuedellytyksiä sekä laatukriteereiden painoarvoa. Hankintalain uudistus on tehtävä hyödyntäen EU:n hankintadirektiivin parhaita puolia, jolloin voidaan asiantuntevalla kilpailutuksella löytää kokonaisedullisin ratkaisu.
- Kuntien ja kansalaisjärjestöjen yhteistyö on tärkeää. Kuntien tulee edelleen toimia järjestöjen kanssa yhteistyössä eikä esimerkiksi säästää maksusitoumuksissa päihdehoitokoteihin. Kolmannen sektorin toimijat kykenevät antamaan kokonaisvaltaista vertaistukea, joka kunnan toimintatavoista usein puuttuu.